

NVE v/miljøtilsynet
nve@nve.no

Dato: 15.04.2026
Vår ref.: 1640232/-1

Søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for delvis nedleggelse av Søl nadammen i Alvdal kommune

Hafslund Kraft AS (HK) søker med dette om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for delvis nedleggelse av Søl nadammen i Alvdal kommune.

Østerdalen Kraftproduksjon AS (ØKAS) er eier av Søl nadammen. HK har utarbeidet detaljplan for miljø og landskap på vegne av ØKAS, og vil også være byggherre for tiltaket.

Søknaden om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap behandles i medhold av tillatelsen til delvis nedleggelse av Søl nadammen gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat 24.4.2024 og stadfestet av Energidepartementet 6.6.2025.

Søl nadammen er inntaksdam til gamle Søl na kraftverk som har gått i havari. Skal Søl nadammen bestå, vil det kreve store investeringer for å tilfredsstille gjeldende krav i Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg. Dammen skal derfor delvis nedlegges. Se vedlagte detaljplan for miljø og landskap for en nærmere beskrivelse av tiltaket.

Med vennlig hilsen
Hafslund Kraft AS

Vebjørn Oppegaard Pollen
Miljørådgiver

Vebjorn.Pollen@hafslund.no

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift



Delvis nedleggelse av Sølnadammen

Detaljplan for miljø og landskap

Forfatter
Vebjørn Oppegaard Pollen

Dato
13.04.2026

Sikkerhet
Åpen



Innhold

1	Grunnlagsdata	3
1.1	Sammendrag	3
1.2	Om konsesjonæren og anlegget	4
1.3	Lokalisering	4
1.4	Fremdriftsplan.....	6
1.5	Lokal orientering/nabovarsling.....	6
2	Gjeldende vilkår	6
3	Beskrivelse av tiltak	7
3.1	Beskrivelse av planlagte arbeider.....	7
3.2	IK-vassdrag	10
4	Forhold rundt anlegget	10
4.1	Naturfare og klimatilpasning	10
4.2	Naturmangfoldloven	11
4.3	Forurensning	17
4.4	Forholdet til andre myndigheter	18
5	Kilder	19
6	Vedlegg	20
6.1	Arealbrukskart	20
6.2	Bilder	20

1 Grunnlagsdata

1.1 Sammendrag

Sølnadammen er inntakstdam til gamle Sølva kraftverk. Kraftverket ble satt i drift i 1916 og utnyttet et fall på 18 meter, hadde en slukeevne på 3 m³/s og en årlig produksjon på inntil 2 GWh. Etter at nye Sølva kraftverk med ny inntakstdam ble satt i drift i 2016, har anlegget hatt lite tilgjengelig driftsvann. Gamle Sølva kraftverk har senere gått i havari og det er ikke økonomisk grunnlag for å rehabilitere anlegget.

Sølnadammen er nå nedslitt. Dersom dammen skal bestå i henhold til gjeldende krav i Forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (Damsikkerhetsforskriften), ble det i 2021 beregnet at nødvendig ombygging og oppgradering av dammen vil utløse investeringer på ca. 10 mill. kr.

Østerdalen Kraftproduksjon AS (ØKAS) eier anlegget. Hafslund Kraft AS på vegne av ØKAS søkte og ble gitt tillatelse til delvis nedleggelse av anlegget av NVE 24.4.2024. Tillatelsen ble påklaget til Energidepartementet (ED) av flere grunneiere samt Alvdal kommune. ED tok ikke klagen til følge og stadfestet NVEs vedtak av 24.4.2024.

Det meste av Sølnadammen vil rives og vannstanden i inntaksmagasinet senkes permanent slik at elva tilnærmet vil følge sitt naturlige løp. Deler av dammen vil beholdes som erosjonssikring, mens den gamle kraftverksbygningen og ett lukehus beholdes som kulturminner. Arbeidet er planlagt gjennomført i perioden august 2026 til april 2027. Rivningsarbeidet vil gjennomføres i sin helhet høsten-vinteren 2026, mens flytting av masser med tanke på revegetering og arrondering av tidligere elvebunn trolig må gjennomføres etter vårløsningen 2027.

1.2 Om konsesjonæren og anlegget

Konsesjonær for Sølna kraftverk er Østerdalen Kraftproduksjon AS (ØKAS). ØKAS eies av Nord-Østerdal kraftlag SA med 33 % og Elverum Energi AS med 67 %.

Hafslund Kraft AS (HK) drifter ØKAS sine kraftverk og vil være tiltakshaver for arbeidet som er beskrevet i denne planen.

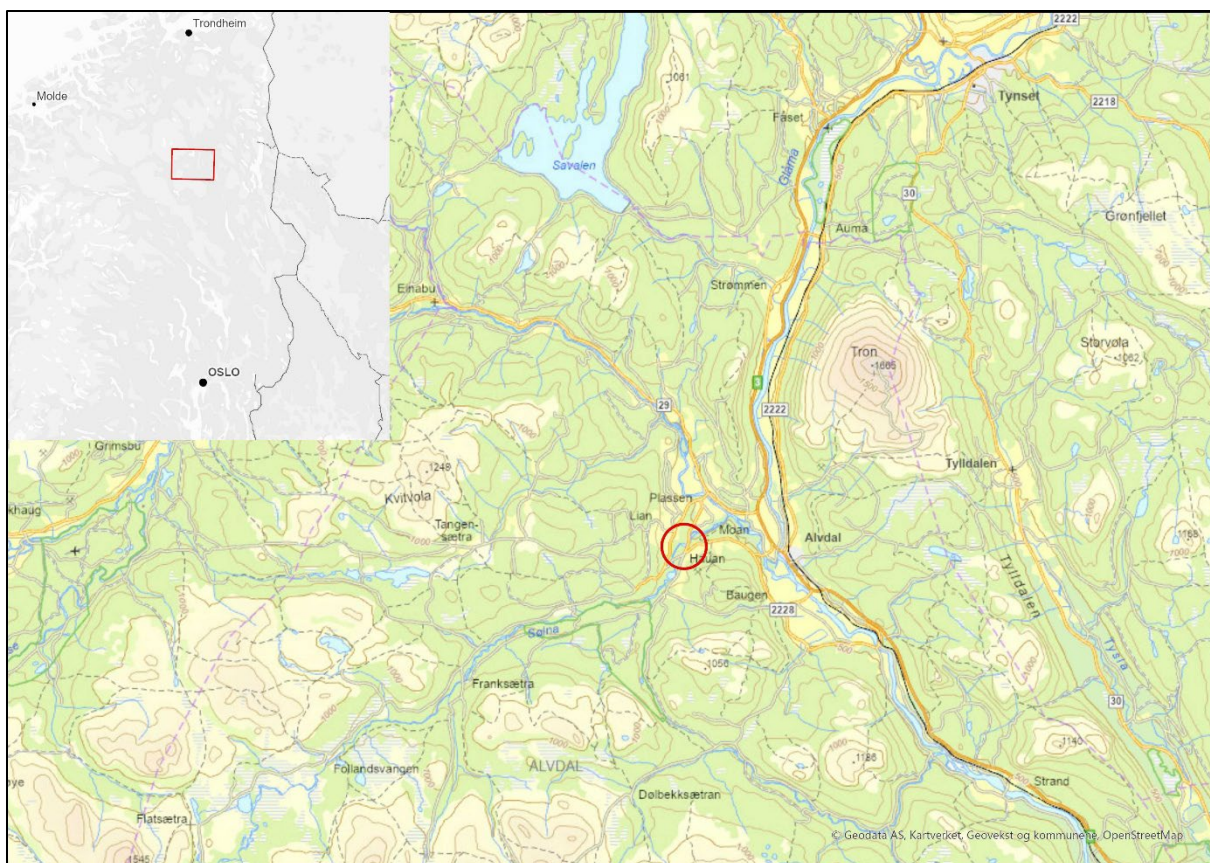
Nøkkelinformasjon og sentrale personer i prosjektet er vist i tabell 2-1.

Tabell 1-1 Nøkkelinformasjon om anleggseier og sentrale personer

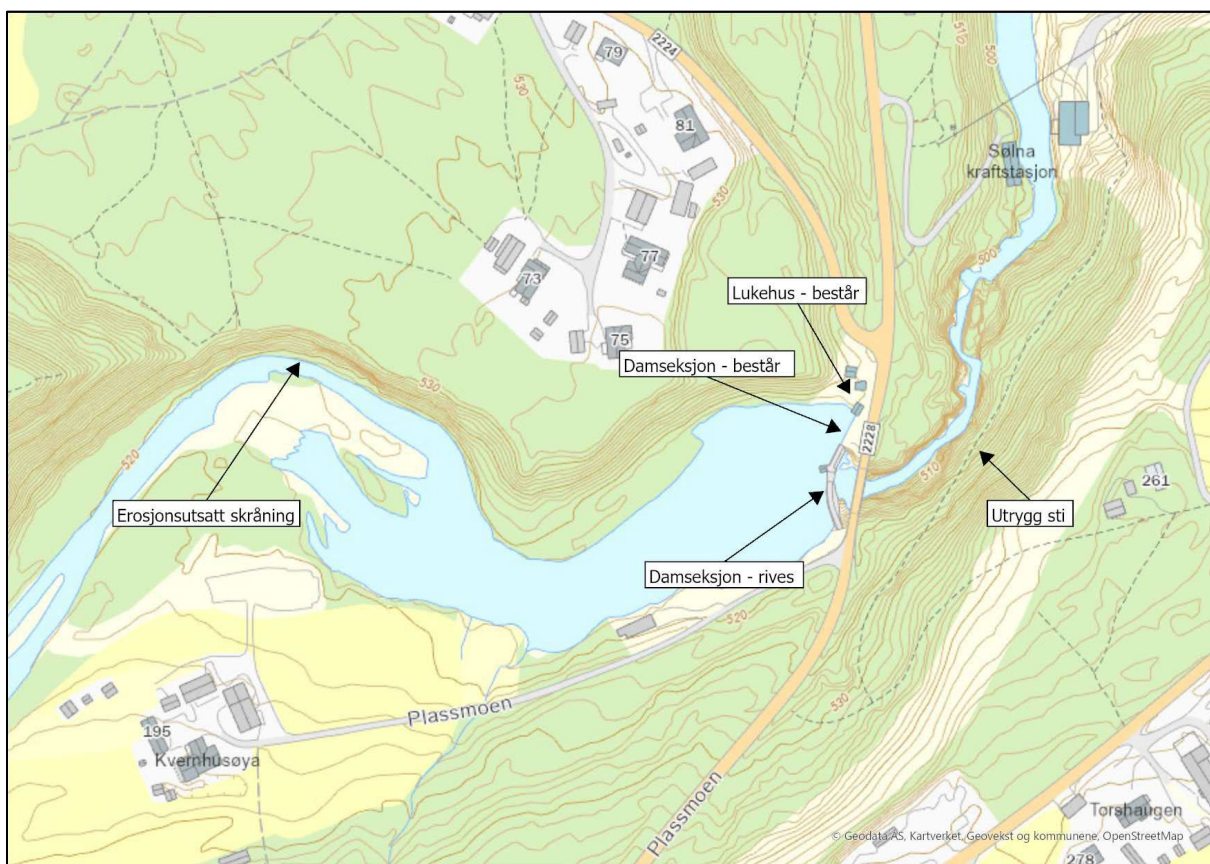
Konsesjonær	Østerdalen Kraftproduksjon AS Tomtegata 8 2500 Tynset	
	Kontaktperson: Torgeir Leet Halvorsen	Tlf. 62 70 07 00 Epost okas@nok.no
Kommune	Alvdal	
Fylke	Innlandet	
Konsesjon	Gamle Sølna kraftverk er konsesjonsløst. NVE har gitt tillatelse til delvis nedleggelse av Sølнадammen i Alvdal kommune, Innlandet, datert 24.4.2024 og stadfestet av ED 6.6.2025 Det foreligger vassdragskonsesjon for bygging av nye Sølna kraftverk, datert 6.11.2013.	
Tiltakets navn	Nedlegging av Sølнадammen – inntaksdam gamle Sølna kraftverk	
Organisasjonsnr.	948 591 898	
Kontaktinformasjon anleggsfase:	Prosjektleder: Dennis Afonso Pettersen	Tlf. 480 98 164 Epost Dennis.Afonso.Pettersen@hafslund.no
	Fagkompetanse miljø og landskap: Vebjørn Oppegaard Pollen	Tlf. 977 29 793 Epost Vebjorn.pollen@hafslund.no

1.3 Lokalisering

Sølna er et delfelt av Folla og en sideelv på vestsiden av Glomma i Alvdal kommune i Innlandet fylke. Fra inntaksdammen til gamle Sølna kraftverk og til Alvdal sentrum er det ca. 6 km, og videre sørover Østerdalen til Elverum er det 167 km. Nordover til Røros er det 80 km.



Figur 1 Oversiktskart som viser tiltakets plassering i regional målestokk



Figur 2 Oversiktskart som viser plasseringen av utvalgte tiltak omtalt i kapittel 2 og 3

1.4 Fremdriftsplan

Arbeidet er planlagt gjennomført i perioden fra august 2026 til mai 2027:

August 2026

Gradvis nedtapping av inntaksmagasin
Anlegge midlertidig vei og riggområde

September – desember 2026

Rivning av dam og bortkjøring av masser
Erosjonssikring av skråning
Arrondering av elvebredd og flytting av masser med tanke på revegetering av kantsone

Januar – mai 2027

Arrondering av elvebredd og flytting av masser med tanke på revegetering av kantsone
Opprydding

Om nødvendige tillatelser og avtaler ikke er på plass tidnok for foreslått fremdriftsplan, kan arbeidet gjennomføres våren og høsten 2027.

1.5 Lokal orientering/nabovarsling

Det ble gjennomført dialogmøter mellom HK og ØKAS og nærmeste berørte grunneier (gnr/bnr 20/50) 26.3.2026 og mellom HK og Alvdal kommune 7.4.2026. Møtet med grunneier var en befaring hvor revegetering og arrondering av kantsonen ble diskutert. Etter innspill fra grunneier, er arealbruksgrensen noe utvidet for å kunne starte arronderingen lenger inn på eiendommen. Grunneier ønsket også at vi ser på mulighet for å anlegge en terskel med hensikt å beholde noe vannspeil i perioder med lav vannføring.

I møtet med kommunen ble dette dokumentet presentert med en overordnet gjennomgang av prosjektet før en befaring hvor temaene adkomst, transport, revegetering og arrondering av kantsonen mm. ble diskutert.

Innspill fra møtene er forsøkt ivaretatt i planen.

2 Gjeldende vilkår

Gamle Sølva kraftverk med tilhørende inntaksdam er konsesjonsløse anlegg. NVE ga tillatelse til delvis nedlegging av anlegget 24.4.2024. Tillatelsen ble påklaget til Energidepartementet (ED) av flere grunneiere samt Alvdal kommune. ED tok ikke klagen til følge og stadfestet NVEs vedtak av 24.4.2024.

I bakgrunnen for vedtaket ble det satt følgende konsesjonsvilkår:

- Det restaurerte elveløpet skal ha mest mulig naturlig utforming

- Inntak og utløp av eksisterende rørgate (inntak på eksisterende rørgate og inntak og uttak på bunntappeløpet) skal plomberes som beskrevet i søknaden. Anleggsarbeid i bekkekløfta skal i størst mulig grad unngås.
- Det må sikres kontinuerlig vannslipp forbi tiltaksområdet under hele anleggsperioden, iht. konsesjonen for nye Sølna kraftverk.
- Vannstanden i inntaksbassenget ved Sølнадammen skal senkes med så lav hastighet at det ikke medfører urimelige skader og ulemper for naturmiljøet, herunder erosjon og ev. stranding av fisk. Ev. strandet fisk må slippes ut i vassdraget.
- Det kan lages en midlertidig vei i terrenget på oppstrøms side av Sølнадammen, som omsøkt. Veien skal tilbakeføres etter endt anleggsperiode.
- Behov for sikring av den erosjonsutsatte skråningen ved dagens inntaksbasseng skal vurderes som del av detaljplanen.
- Plan for revegetering skal inkluderes i detaljplan.
- Det skal utarbeides dokumentasjon av Sølнадammen som kulturminne og en del av kulturmiljøet på minimum nivå 2 iht. NVEs dokumentasjonsstandard.
- Plassering og utforming av informasjonstavle for formidling av områdets kulturhistorie utføres i samråd med Musea i Nord-Østerdalen og Alvdal kommune.
- Anleggsarbeidet må planlegges og utføres på en måte slik at det er minst mulig til hinder for bruk av området.
- Det må informeres om nedleggingen og anleggsperioden med skilt ved Sølнадammen.
- Tiltak for å merke eller fjerne den gamle stien nedstrøms Sølнадammen skal godkjennes gjennom detaljplan.

Tiltak for å imøtekomme vilkårene er beskrevet i kapittel 3 og 4.

3 Beskrivelse av tiltak

3.1 Beskrivelse av planlagte arbeider

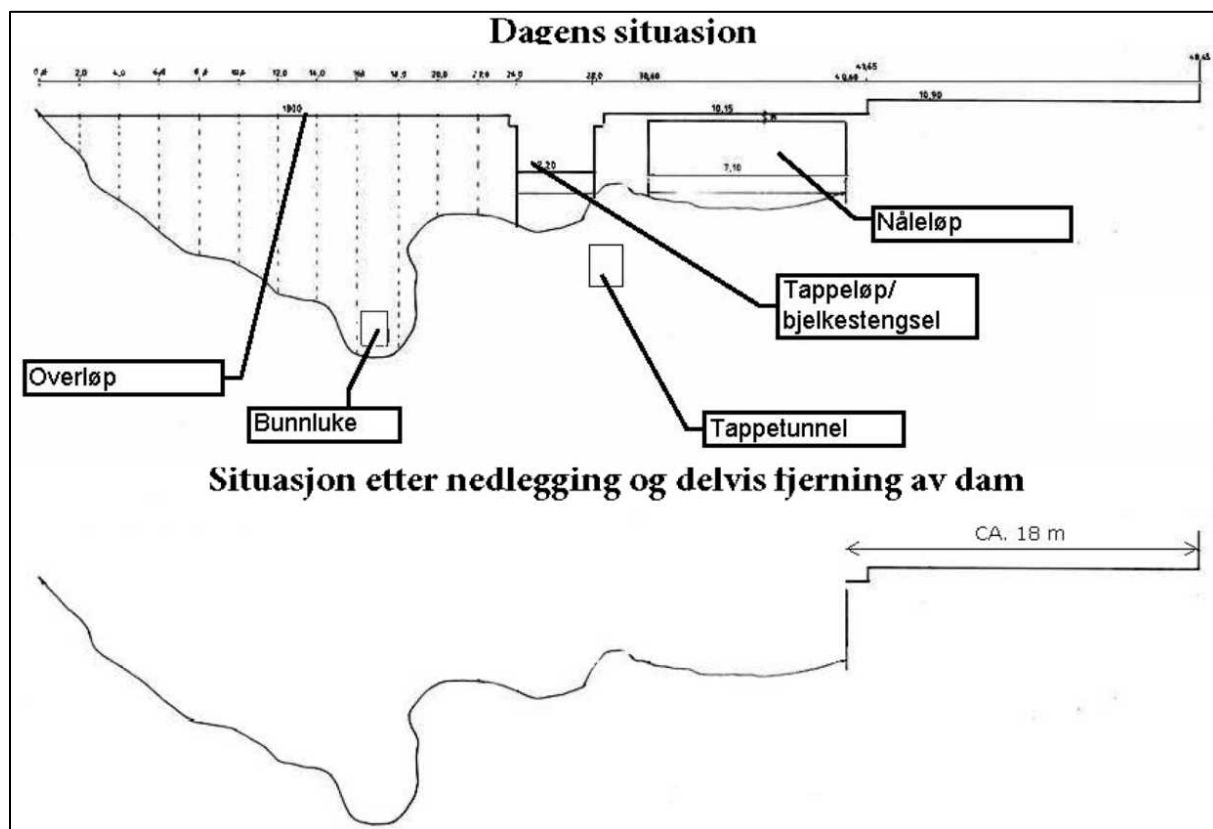
Rivning av dam

HK har bestilt detaljprosjektering for rivning av dam inkludert erosjonssikring (se eget punkt) fra ekstern konsulent med tentativ levering 20. april.

Anleggsarbeider for nedlegging og delvis rivning av Sølнадammen utføres med adkomst via eksisterende vegnett ved dammen. Det vil etableres riggplass og tilkomst til damkonstruksjonen i det tørrlagte inntaksmagasinet. For tilkomst vil det etableres en midlertidig driftsveg fra Plassmoen på søndre side av Sølna. Driftsveg og riggplass vil etableres på eiendom eid av ØKAS. Det vil informeres om nedlegging og anleggsperioden med skilt ved Sølнадammen på nordre side, enten på lukehuset eller parkeringsplassen ved dammen. For detaljert arealplan, se vedlegg 6.1 *Arealbrukskart*.

Store deler av dammen planlegges fjernet som en del av nedleggingen. Damseksjonene med overløp, bjelkestengsel og nålestengsel planlegges fjernet i sin helhet (se figur 3). Dammens nordre landfeste med ca. 18 meter av dammen planlegges opprettholdt. Denne

delen av dammen vil fungere som en erosjonssikring av fylkesvegen i flomsituasjoner, samtidig som den vurderes å ha betydelig teknisk restlevetid. Ved å spare den nordre delen av dammen vil det også være mulig å opprettholde dagens lukehus over kraftverksinntaket, samtidig som dagens parkeringslomme mellom dammen og fylkesvegen kan opprettholdes (figur 12). Informasjonstavle for formidling av områdets kulturhistorie planlegges plassert her. Tappetunnelen og inntaket til rørgata mot kraftstasjonen vil bli plombert for å hindre at noen tar seg inn i disse. Løsning for dette er diskutert i underkapittel *Plombering av tappetunnel og inntaket til rørgata*.



Figur 3 Tverrsnitt av dam før og etter delvis nedlegging

I henhold til konsesjon for nye Sølva kraftverk er minstevannføring i Sølva nedstrøms ny dam 600 l/s i perioden 1.5–30.9 og 150 l/s resten av året. Tiltaket vil gjennomføres i perioden med lav minstevannføring. Før tiltaket igangsettes, vil inntaksmagasinet tappes ned gjennom bunnluken. Dette er tidligere gjort i 2013 og sikrer tilgang til hele dammen fra oppstrøms side (se figur 12). Nedtappingen vil gjøres gradvis for å unngå stranding av fisk og erosjon. I denne fasen vil det gås kontrollrunder, og eventuell strandet fisk flyttes tilbake til elveløpet. I anleggsfasen vil minstevannføring sikres ved at vannet ledes i rør forbi anleggsområdet. Dette for å unngå forurensning og utskilling av finstoff fra rivningen i vannet. Endelig løsning vil framgå av detaljprosjekteringen.

Rivning vil gjennomføres fra det tørrlagte inntaksmagasinet oppstrøms dammen.

Plombering av tappetunnel og inntaket til rørgata

Tappetunnelen og inntaket til rørgata mot kraftstasjonen vil bli plombert for å hindre at noen tar seg inn i disse. Inntaket til rørgata og tappetunnelens inntak på oppstrøms side støpes

igjen med betongpropp fra inntaksbassenget. For å unngå inngrep i bekkekløft nedstrøms dammen, vil tappetunnelens uttak stenges med grind. Denne monteres uten bruk av tyngre maskiner. Alternativt kan hele tappetunnelen støpes igjen fra oppstrøms dammen. Endelig løsning vil framkomme i detaljprosjekteringen.

Bortkjøring av masser

Norconsult har på vegne av HK utarbeidet en miljøkartleggingsrapport for dammen. Masser sorteres og kjøres til godkjent mottak og/eller deponi i henhold til rapporten.

Erosjonssikring og mulig terskel

I henhold til anbefaling i notat Fjerning av Sølva gamle dam - virkning for massetransport datert 2.3.2021 og arbeidsunderlag utarbeidet av konsulent i detaljprosjekteringen, vil vi gjennomføre erosjonssikring av foten av skråning som er vist i figur 4 og vedlegg 1 Arealbrukskart. Hensikten er å forhindre undergraving av skråningsfoten. Det er ikke nødvendig med erosjonssikring høyt opp i skråningen, men sikringen vil føres godt ned i elvebunnen for å hindre videre undergraving. For å kunne etablere et sikringsanlegg som står imot påregnelige erosjonskrefter når det er flom i Sølva, vil sikringen bli etablert med samfengt sprengstein og blokk i størrelse 200 – 600 mm.

Endelig plassering og utforming av erosjonssikringen, vil avklares og avtales med konsulent og entreprenør ved befaring når vannstanden er senket. Tiltaksområde – erosjonssikring angitt i Arealbrukskart (vedlegg 1) angir område aktuelt for erosjonssikring, men det vil ikke gjennomføres sammenhengende erosjonssikring langs hele strekningen.

Det er observert sandvaler i skråningen som skal erosjonssikres. Hensyn til disse er omtalt i kapittel 4.4 Biologisk mangfold.

Etter innspill fra grunneier, vil vi vurdere en mindre terskel for å opprettholde noe vannspeil i perioder med lav vannføring. Terskelens plassering er et smalt område hvor det tidligere var en nåledam. Eventuell utforming og om terskelen skal anlegges, må vurderes når elven er tappet ned og etter videre dialog med entreprenør og grunneier.

Revegetering

Plan for revegetering er beskrevet i kapittel 4.2 underkapittel *Kantvegetasjon og revegetering*.

Opprydding

Rivningsmasser vil fortrinnsvis kjøres bort fortløpende, men det er satt av plass til sortering av masser på riggplassen. Riggplassen vil fjernes og tilrettelegges for revegetering når øvrige arbeider er fullført. Midlertidige adkomst- og anleggsveier vil tilbakeføres og arronderes som en del av terrenget.



Figur 4 Bratt skråning i yttersving med aktiv erosjon. Sandsvalereir ses i det mørkere feltet øverst til høyre i bildet.

3.2 IK-vassdrag

Godkjent detaljplan for miljø og landskap vil bli gjennomgått med entreprenøren ved oppstart av arbeidene. Det vil bli krevd at entreprenøren har et eget system for avvikrapportering, og at det rapporteres til HK ved avvik fra godkjente planer eller uønska hendelser av betydning for ytre miljø. HKs egne ansatte plikter også å rapportere dersom de avdekker slike avvik.

Avvik som enkelt lar seg utbedre skal rettes uten unødig opphold, eventuelt skal det iverksettes skadeforebyggende tiltak. Mer kompliserte avvik skal drøftes med prosjektleder. Dersom tiltak for retting av avviket ikke allerede er igangsatt, er prosjektleder i HK ansvarlig for å iverksette slik retting. Prosjektleder plikter også å vurdere alvorlighetsgraden av avviket, og om nødvendig informere aktuelle myndigheter.

Avvik skal rapporteres på eget skjema/tilrettelagt digital løsning.

4 Forhold rundt anlegget

4.1 Naturfare og klimatilpasning

Tiltaksområdet ligger i flom aktsomhetsområde, generert fra terrengmodell. Arbeidene gjennomføres i perioder med lav vannføring, men hvor det kan forekomme flomsituasjoner.

Vi har ikke hydrologistasjon i Sølva, men data fra stasjonen i Folla samt værmelding og observasjoner fra driftspersonell, vil samlet kunne forutsi flomhendelser. Det vil derfor lages planer for å kunne innstille arbeidene og rydde riggarealet på kort varsel ved ventet flom.

Tiltaksområdet ligger godt over marin grense og ikke i aktsomhetsområde for skred, løsmasser eller kvikkleir. Faren for skred og annen naturfare anses som lav. Det er observert erosjon i en sandskråning i overkant av tiltaksområdet (se figur 3 og *Arealbrukskart*). Her vil det utføres erosjonssikring i form av steinsetting av bredden som omtalt i kapittel 4.2 underkapittel *Biologisk mangfold*.

Tiltaket vil følges opp med årlig kontroll av erosjon i tiltaksområdet de første fem årene etter at arbeidene er avsluttet.

4.2 Naturmangfoldloven

Tiltaksområdet er ikke kartlagt i forbindelse med rivningen, men er undersøkt i karttjenestene Artskart (Artsdatabanken) og Naturbase (Miljødirektoratet). Tidligere kartlegginger innenfor tiltaksområdet omfatter blant annet kartlegging av biologisk mangfold utført av Alvdal kommune (2004), Miljøregistreringer i skog utført av Glommen-Mjøsen Skog SA (2018), miljøvurdering i forbindelse med nytt Sølva kraftverk utført av Norconsult (2013) og fiskeundersøkelser utført av Høgskolen i Innlandet (2022). Kunnskapsgrunnlaget vurderes til tilfredsstillende og i rimelig forhold tiltaksomfang i henhold til § 8. Siden kunnskapsgrunnlaget her er godt, har føre-var-prinsippet (jf. §9) i liten grad blitt brukt i vurderingene, men det ligger til grunn for utforming og tidspunkt for gjennomføring av erosjonssikring.

Ettersom tiltaket medfører en tilbakeføring av eksisterende inngrep til en tilnærmet naturlig tilstand, vurderes tiltaket til ikke å legge ytterligere press på dyre- og fugleliv i området. Det legges derfor til grunn at tiltaket ikke gir vesentlige bidrag til den samla belastningen i henhold til § 10.

Som beskrevet i dette dokumentet, vil HK benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og ta kostnadene for å hindre eller begrense skadene på naturmangfold i henhold til §§ 11 og 12.

Aktuelle tema og funn er vurdert i påfølgende underkapittel Fisk og ferskvannsbiologi, Biologisk mangfold, Landskap og friluftsliv og Kantvegetasjon og revegetering.

Fisk og ferskvannsbiologi

Det er registrert steinsmett og ørret i elveløpet mellom Sølvanadammen og inntaksdammen til nye Sølva kraftverk ca. 1,5 km oppstrøms. Begge artene er livskraftige og vanlige i hele elvesystemet, Tiltaket kan ha noe negativ innvirkning på ørreten på den berørte elvestrekningen, da inntaksbassenget ved den gamle Sølvanadammen trolig fungerer som oppvekstområde. Samtidig vil endringen fra stilleflytende inntaksbasseng til elvestrekning med stryk og kulper kunne skape nye gyte- og oppvekstområder som bedrer produksjonen av ørret på strekningen. Ingen av høringsinnspillene på søknad om konsesjon for nedleggelse nevner fisk eller fiske og det er heller ikke kjent at området er mye brukt til dette.

Nedstrøms Sølndammen finnes i tillegg til ørret også gjedde, harr, sik og lake. Sølndammen fungerer som vandringshinder for fisk herfra. Når dammen fjernes, tilbakeføres vassdraget med hensyn på fiskevandring til en situasjon mer lik naturtilstanden. Elvestrekningen der Sølndammen ligger er fra naturens side bratt, og det er lite trolig at artssammensetningen oppover i vassdraget vil endres som følge av at dammen fjernes.

Det er satt konsesjonsvilkår om at vannstanden i inntaksbassenget skal senkes med så lav hastighet at det ikke medfører urimelige skader og ulemper for naturmiljøet, herunder erosjon og ev. stranding av fisk. Ev. strandet fisk må slippes ut i vassdraget. Rivningen vil gjennomføres på senhøsten og vinteren når vannføringen er på sitt laveste – 150 l/s. Vannstanden vil senkes trinnvis ved tapping gjennom bunnluken i dammen. Det vil gjøres daglig visuell kontroll av erosjon og strandet fisk for hver vannstandssenkning, og eventuelt strandet fisk vil føres tilbake til vannmassene.

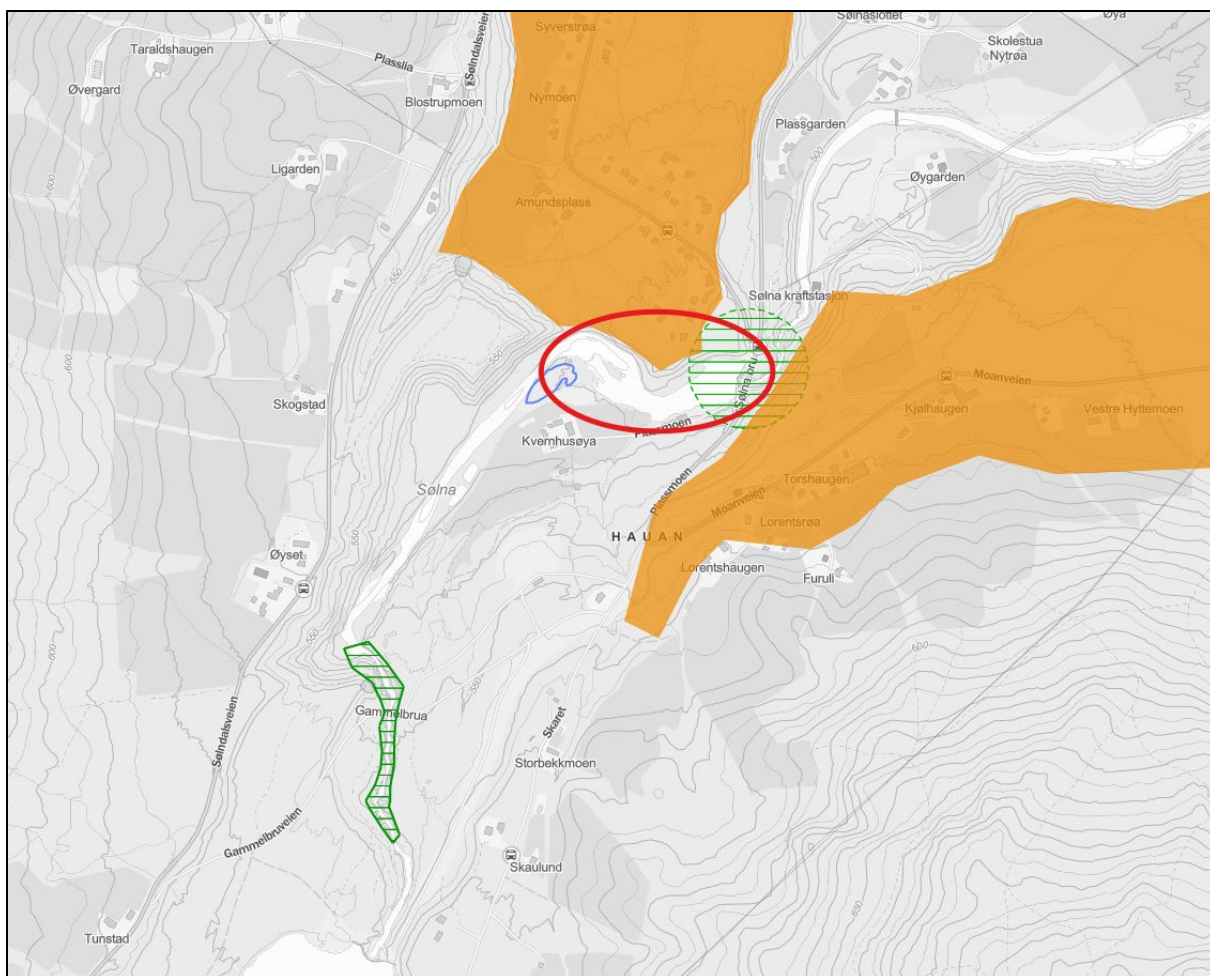
Under anleggsarbeidet, vil minstevannføring nedstrøms dammen sikres ved at vannet føres i rør forbi anleggsområdet.

Biologisk mangfold

Det er en registrert naturtype *bekkekløft og bergvegg* med *noe verdi* i tiltaksområdet (figur 5). Naturtypen er registrert som et bufret punkt opp- og nedstrøms dammen, men reell plassering er fra dammen og ca. 100 m nedstrøms. Utløpet av tappetunnel som skal plugges ligger innenfor naturtypen. Arbeidet er planlagt utført skånsomt og uten bruk av tyngre maskiner, slik at naturtypen ikke påvirkes negativt av tiltaket (se beskrivelse i kapittel 3.1 *Beskrivelse av planlagte arbeider*). Det er også en naturtype *bekkekløft og bergvegg* med stor verdi (Hestespranget ved Sølna) 1 km oppstrøms tiltaket. Denne vil ikke påvirkes av tiltaket.

Det er to verdsatte landformer av typen fossilt delta med henholdsvis middels verdi (øst for tiltaksområdet) og ubetydelig verdi (nord for tiltaksområdet). Disse vil ikke påvirkes av tiltaket.

Det er et registrert og utvalgt livsmiljø etter MiS-NiN-metodikken 3-400 m oppstrøms tiltaket (figur 5). Livsmiljøet er rik bakkevegetasjon gråor-heggeskog og vil ikke påvirkes av tiltaket.



Figur 5 Registrerte naturtyper, nøkkelbiotoper og verdsette landformer. Tiltaksområde er markert i rødt. Fra Naturbase, 15.1.2026.

Det er ingen registrerte rødlistearter i influensområdet (definert som tiltaksområdet samt Sølva oppstrøms til ny dam). Det er en registrering av dvergspett (hensynskrevende art, rødlistekategori *livskraftig* (LC)) fra 1992 omtrent 400 m oppstrøms dammen.

Vi har egne observasjoner av reder for sandsvale (rødlistekategori *sårbar* (VU)) i en skråning mot elveleiet (figur 4). Skråningen er erosjonsutsatt, og det er planlagt erosjonssikring av denne. Erosjonssikringen utfører lavere enn reirenes plassering og utenfor hekketiden, så vi forventer ingen negativ innvirkning på sandsvale.

Det er registrert mink (fremmedartsvurdering svært høy risiko) i 1989 på dammen. Tiltaket vil ikke bidra til opprettholdelse eller spredning av eventuelle fremmede arter, jf. naturmangfoldloven § 28 og forskrift om fremmede organismer §18.

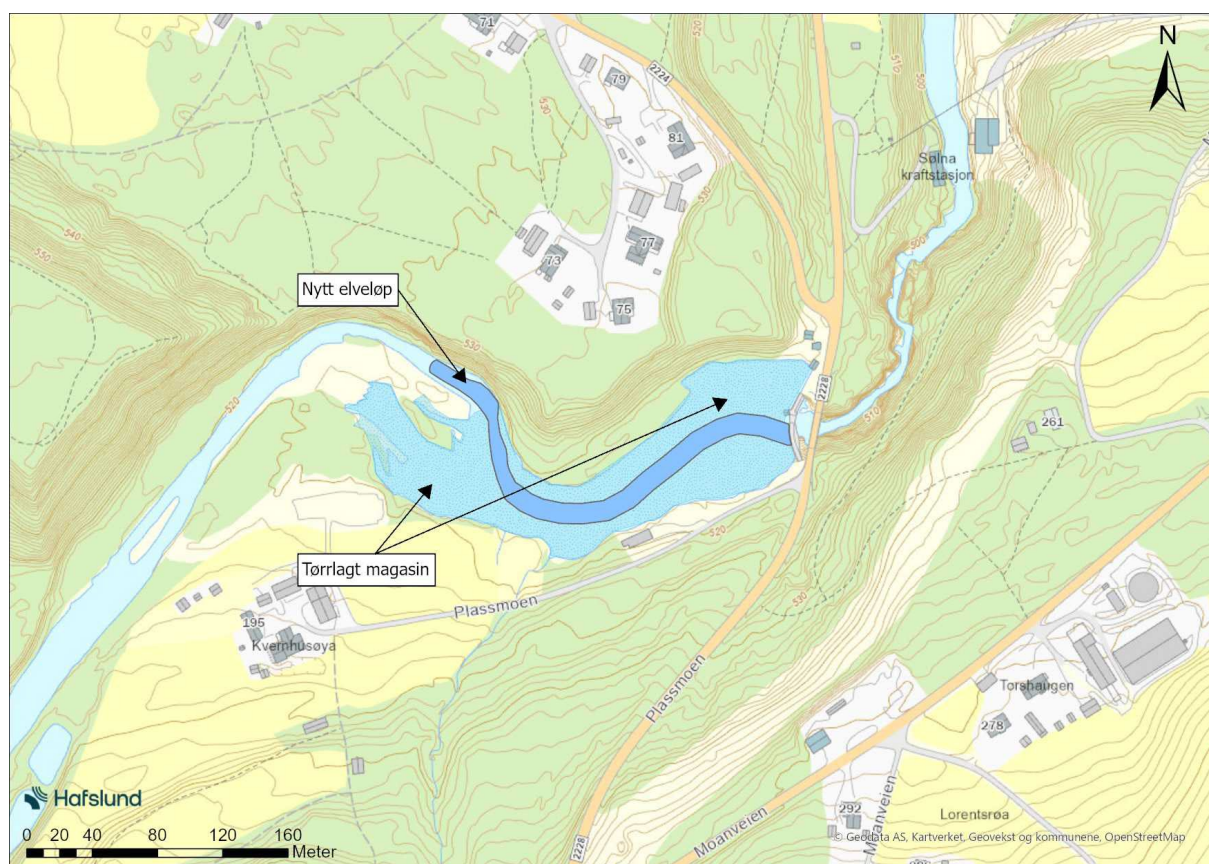
Landskap og friluftsliv

Landskapet i tiltaksområdet er ikke klassifisert som verdifulle eller utvalgte kulturlandskap og tiltaket vil ikke føre til reduksjon i inngrepsfrie naturområder. Tiltaket berører ikke landskapsvernområder eller naturreservat.

Tiltaket vil medføre en delvis tilbakeføring av landskapet til slik det var før dammen ble etablert. Før etableringen av nytt kraftverk, ble inntaksmagasinet holdt på 518,70 moh (lik damkronen) for å unngå falltap og at mervann gikk som overløp. Etter at nytt kraftverk med inntaksdam ble etablert, er vannstanden vesentlig lavere og reguleres nå av manøvreringsreglementet for nye dam Sølva. Etter rivning av den gamle dammen, vil ca. 12 daa av tidligere inntaksbassenget være tørrlagt areal (se figur 6). Det er altså et vesentlig vannspeil som blir borte, noe som vil endre opplevelsesverdien av området.

Selve dammen framstår i dag som slitt og dårlig vedlikeholdt. Fjerning av denne og tilbakeføring av foss kan øke opplevelsesverdien. I flomsituasjoner vil elvestrekningen fremstå nærmere naturtilstanden enn dagens situasjon med dam. I perioder uten flomoverløp ved den nye inntaksdammen til Sølva kraftverk begrenses imidlertid vannføringen til fastsatt minstevannføring på 150 l/s i perioden 1.10 – 31.4 og 600 l/s i perioden 1.5 – 30.9. Tiltaket vil gjenopprette det opprinnelige elveløpet inkludert fossen til tilnærmet naturlig løp, noe som kan oppleves positivt.

På grunn av tidsperspektivet siden oppdemmingen av elva, oppleves det likevel som en endring av landskapet. Dette er spilt inn i flere høringsinnspill, og vil bli forsøkt hensyntatt ved at nærmeste grunneier involveres i plan for revegetering (se kapittel 4.6 *Kantvegetasjon og revegetering*).



Figur 6 Nytt elveløp og tørrlagt magasin

Det er ingen oppmerkede stier innenfor tiltaksområdet (www.norgeskart.no, www.ut.no). Det går en sti fra Sølna kraftstasjon langs Sølna som kommer ut på bilveien nord for dammen og det er også beskrevet en sykkelrute som følger FV2228 og som benytter Sølna bru (figur 7).

Stien langs Sølna er beskrevet i både konsesjonssøknaden og tillatelsen. Ca. 50 m nedstrøms Sølнадammen har skråningen stien går langs rast ut, og det er ikke lenger trygt å benytte stien. Det er derfor stilt konsesjonsvilkår om at denne skal merkes eller fjernes i forbindelse med rivningen. For å imøtekomme dette, vil det settes opp skilt langs stien i begge retninger som informerer om at stien er stengt på grunn av fare for ras og utglidning (se figur 7).



Figur 7 Sykkelrute fra ut.no og plassering av informasjonsskilt om at stien er stengt.

Arbeidene vil medføre økt tungtransport over Sølna Bru. Dette er en veistrekning som allerede har relativ stor belastning av både tungtransport, landbruksmaskiner o.a. Videre vil sykkellesongen i all hovedsak vil være over i anleggsperioden, så vi forventer at syklistene i liten grad vil påvirkes av tiltaket.

Alvdal turforening har gitt høringsinnspill på søknad om konsesjon for nedleggelse og har ingen ting å bemerke.

Hele Sølnavassdraget er kartlagt som svært viktig friluftsområde med områdebeskrivelse vassdrag, fiske og uberørt av Avdal kommune. Ut fra høringsinnspill og mangel på tydelige stier og/eller fiskeplasser i tiltaksområdet, vurderer vi at tiltaket ikke vil ha negativ innvirkning på områdets verdi for friluftsliv.

Anleggsfasen vil medføre visse restriksjoner for ferdsel i områder med anleggsarbeider, og det må påregnes forbigående ulemper knyttet til dette. Tiltaket er av begrenset omfang og arbeidene vil foregå over en relativt kort periode. For ytterligere å begrense ulemper knyttet til tiltaket, vil riggplass plasseres i det tidligere elveleiet og arbeidet utføres herfra, slik at Plassmoen og FV2228 får minst mulig belastning.

Kantvegetasjon og revegetering

Eksisterende kantvegetasjon vil så langt som mulig forsøkes opprettholdt. Det kan bli nødvendig å ta bort noe vegetasjon for få tilgang til vannveien og for å oppnå god arrondering mellom ny elvebredd og eksisterende terreng. Når dammen er revet, vil vannstanden bli lavere enn i dag. Avlagrede masser på bunnen av inntaksbassenget som er av en slik art at de kan gi grobunn for ny vegetasjon vil bli omfordelt på den tørrlagte elvebunnen, med sikte på å tilrettelegge for naturlig revegetering og reetablering av kantvegetasjon. I dag er det mange steder kun en smal kantsone mellom elven og en tilkomstvei og dyrket mark. Etter rivning av dammen vil kantsonen bli betydelig bredere enn den er i dag.

Vi har ingen historiske bilder som viser hvordan elveløpet med kantvegetasjon så ut før Sølbadammen ble etablert. Vi må anta at selve elven vil gå tilbake til sin naturlige led da det ikke er gjort fysiske endringer som kanalisering eller annet.

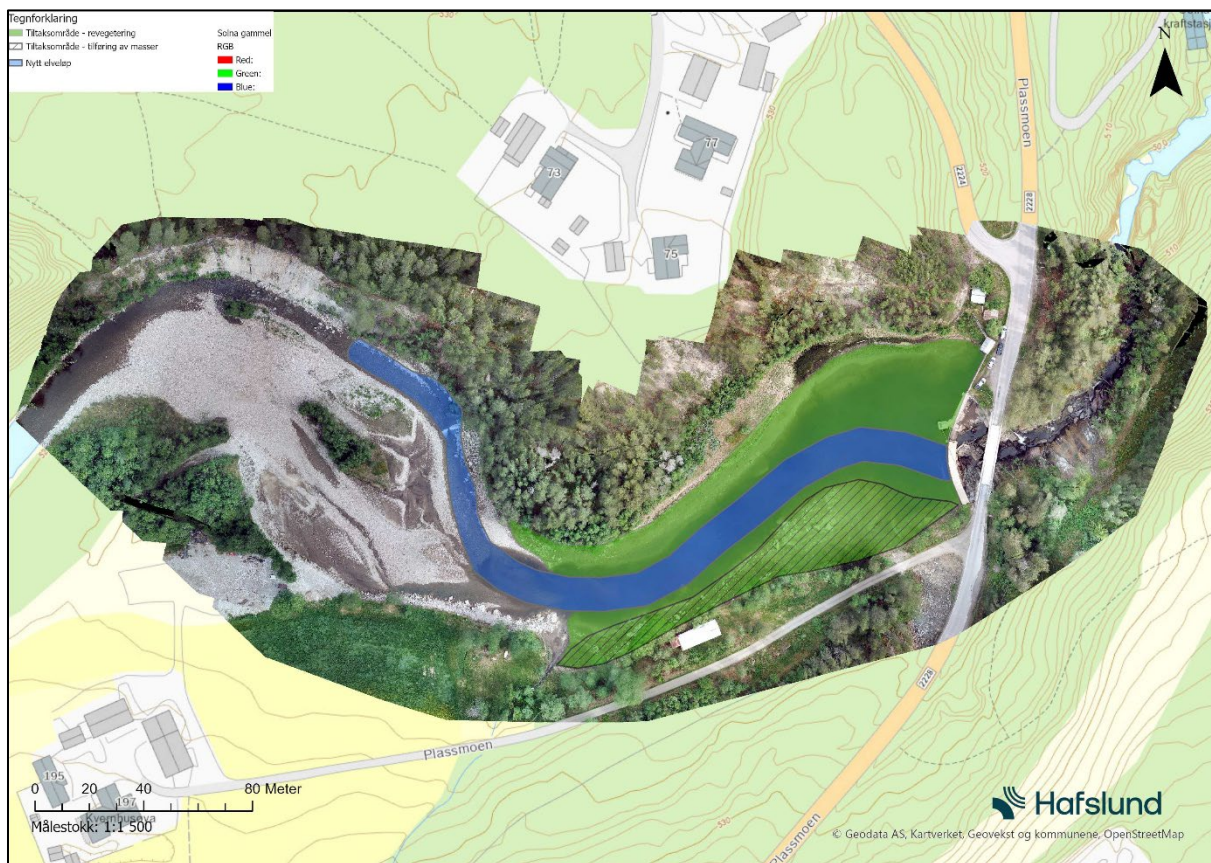
Det tørrlagte inntaksmagasinet består i hovedsak av grovkornede masser som stein, grus og blokk i tillegg til noe fast fjell mot elveløpet, mens høyere opp mot bredden er det lag med finere masser. Ser vi på elveløpet opp- og nedstrøms for tiltaket, er det flere øyer og deler av kantsonen med slike grove masser som er naturlig uten vegetasjon. Andre steder er det kantvegetasjon helt ned til vannkanten. Ved å tolke fordeling av finmasser i dagens elveløp, sammenligning med elveløpet opp- og nedstrøms og beregning av flomsoner, forsøker vi å gjenskape elveløpet tilnærmet slik det var før etableringen av Sølbadammen. De finmassene som har samlet seg opp langs elveløpet og i inntaksbassenget fordeles i kantsonen hvor vi ønsker revegetering (se figur 8). Terrenget mellom ny og gammel elvebredd vil gis en naturlig arrondering. Her det etter tørrlegging en betydelig kant fra gammel elvebredd. Denne vil vi forsøke å jevne ut, slik at terrenget får en naturlig helning fra veien og ned mot ny elvebredd. Vi vil ikke tilføre finmasser mot nytt elveløp innenfor sonen hvor vi forventer vårflom.

I utgangspunktet planlegges det å tilrettelegge for revegetering ved å omfordele masser fra bunnen av inntaksbassenget som tørrlegges. Hvis det viser seg at de stedlige massene alene er utilstrekkelig for å etablere stedegen vegetasjon, vil det bli vurdert nærmere om det skal kjøres til masser utenfra. For å unngå innføring av fremmede arter, vil det eventuelt kun hentes masser fra lokale leverandører eller overskuddsmasser fra lokale prosjekt, jf. Naturmangfoldlovens § 28 og Forskrift om fremmede organismer § 18.

Vi forventer naturlig revegetering basert på spredning og innvandring av naturlig vegetasjon fra sideterrenget rundt inntaksmagasinet, og ønsker ikke å så eller plante med plantemateriale uten lokalt opphav. Dersom det skulle oppstå overflateerosjon og

jordavrenning til vassdraget, vil det bli vurdert å så til med en frøblanding av hurtigvoksende gressarter.

Endelig terrengutforming og revegetering vil utføres i forståelse med grunneier på Kvernhusøya.



Figur 8 Forventet nytt elveløp og anvisning av areal som vil bli tørrlagt når Sølndammen fjernes og som vil bli tilrettelagt for naturlig revegetering.

4.3 Forurensning

Anleggsarbeidene skal gjennomføres slik at alvorlig forurensning til grunn og vassdrag unngås.

Bygg- og rivningsavfall vil leveres til godkjent mottak i henhold til miljøkartleggingsrapport utarbeidet av Norconsult.

I kontrakt med entreprenør blir det satt krav om ulike forhold som skal ivaretas for å redusere sannsynligheten for at det oppstår miljøulemper som følge av forurensning under anleggsarbeidet. Nedenfor gjengis noen av kravene i kontrakten:

- Påfylling av drivstoff, reparasjoner, oljeskift osv. skal skje slik at spill unngås. Entreprenøren skal presentere et sikkert opplegg for fylling og lagring av drivstoff. Dette skal godkjennes av HK.
- Det skal påses at maskinelt utstyr ikke lekker olje eller drivstoff. Forurenset masse, som følge av eventuelle lekkasjer eller spill, skal tas opp og leveres godkjent mottak.

- Anleggsarbeidene skal gjennomføres med fokus på å begrense blakking av vassdraget.
- Anleggsområdet skal være ryddig og oversiktlig.

4.4 Forholdet til andre myndigheter

Kommunale planer

Tiltaksområdet ligger i et område avsatt til Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (arealer) i kommuneplanens arealdel. Tiltaket kommer ikke i konflikt med arealformålet.

Gamle Sølva kraftstasjon med tilhørende damanlegg er oppført som verneklasse 2 i kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø 2024-2035. Se neste avsnitt.

Kulturminner

Gamle Sølva kraftstasjon med tilhørende damanlegg er oppført som verneklasse 2 i kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø 2024-2035. Deler av dammen samt ett lukehus og kraftverksbygningen skal bestå. HK har inngått avtale med Musea i Nord-Østerdalen om dokumentering av dammen i henhold til NVEs dokumentasjonsstandard, nivå 2. HK har også inngått avtale med Musea i Nord-Østerdalen om utforming av informasjonsskilt som skal settes opp i tilknytning dammen. Alvdal kommune skal også gis mulighet for innspill til skiltet. Naturlig plassering for dette kan være ved lukehuset som skal stå igjen.

Avtalene mellom HK og Musea i Nord-Østerdalen er i henhold til innspill fra Innlandet Fylkeskommune da søknad om rivning var på høring. Fylkeskommunen spilte inn at dammen bør dokumenteres før rivning og at HK bør kontakte Musea i Nord-Østerdal for veiledning i dokumentasjonsarbeidet. Videre skriver Fylkeskommunen at det ikke er behov for arkeologiske registreringer.

Forurensningsloven

Det er ikke forventet at anleggsarbeidene medfører forurensning ut over det som er «vanlig» eller at arbeidene medfører «varig forringelse». Vi anser det derfor ikke som nødvendig med avklaring mot forurensningsmyndighetene.

Drikkevannsforskriften

Det er ikke drikkevannsuttak tilknyttet inntaksmagasinet eller i umiddelbar nærhet til dette. Det er en grunnvannsbrønn som vil påvirkes av nedleggingen, men denne brønnen er ikke lenger i bruk og ble i forbindelse med byggingen av nye Sølva kraftverk erstattet med tilknytning til kommunal vannforsyning.

Mineralloven/-forskriften

Tiltaket krever ikke driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Motorferdselloven

Tiltaket er i henhold til motorferdselloven § 4, bokstav e vurdert ikke søknadspliktig.

Veglova

Eventuelle tillatelser for av- og påkjøring samt omfattende massetransport langs offentlig vei ivaretas av entreprenør.

Reindriftsloven

Tiltaket ligger ikke i innenfor noe registrert reindriftsområde og berører ikke reindriftsloven § 22.

5 Kilder

Artsdatabanken. 2026. Artskart. Hentet 16.1.2026 fra www.artskart.artsdatabanken.no

Høgskolen i Innlandet 2022

Miljødirektoratet. 2026. Naturbase kart. Hentet 16.1.2026 fra www.naturbase.no

Multiconsult 2013

Norconsult 2021 Fjerning av Sølva gamle dam – virkning for massetransport

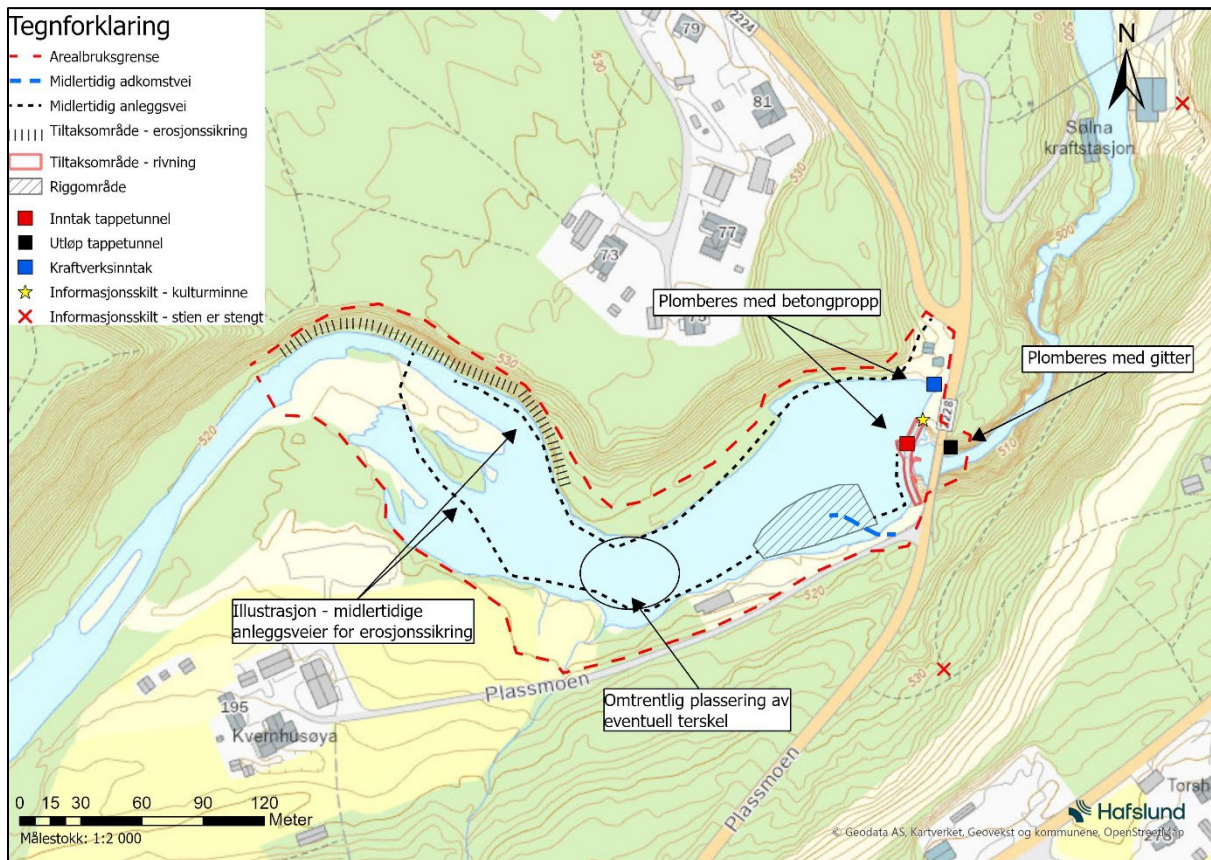
Norconsult 2026. Miljøkartleggingsrapport Sølva dam

Riksantikvaren. 2026. Kulturminnesøk. Hentet 16.1.2026 fra www.kulturminnesok.no

Alvdal kommune. 2009. Kommuneplanens arealdel 2008-2020. Vedtatt 11.6.2009. Hentet fra www.alvdal.kommune.no

6 Vedlegg

6.1 Arealbrukskart



Figur 9: Arealbrukskart for erosjonssikring. Vi påpeker at det må påregnes at det under anleggsarbeidene gjøres justeringer av nøyaktig plassering av tiltakene.

6.2 Bilder



Figur 10 Bildet viser sandsvalereir og omtrentlig høyde på erosjonssikring i erosjonsutsatt skråning.



Figur 11 Dronefoto av dam sett fra oppstrøms side og tiltaksområdet sett fra nedstrøms side. Del av dam som skal bestå og rives og plassering av riggplass er omtrentlig angitt i bildene.



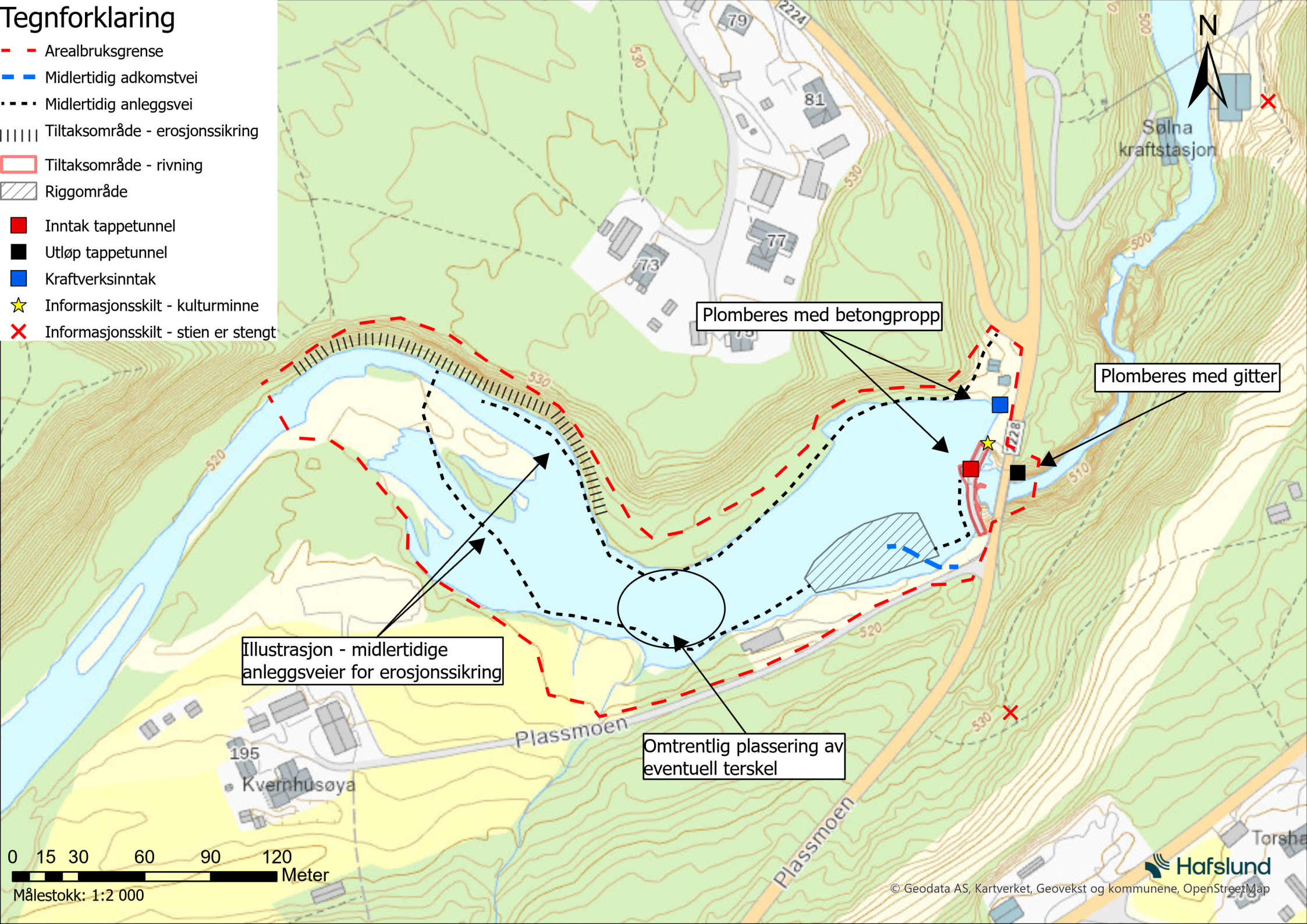
Figur 12 Bildet viser inntaksmagasinet etter nedtapping i forbindelse med vedlikehold i 2013. Rød pil viser innmålt punkt 7,99 m under dammens sidevange ved inntakshuset.



Figur 13 Bildet viser del som skal bestå angitt med røde piler og del som skal rives angitt med gult kryss, sett fra veibru i østlig retning

Tegnforklaring

- - - Arealbruksgrense
- - - Midlertidig adkomstvei
- - - Midlertidig anleggsvei
- ||||| Tiltaksområde - erosjonssikring
- Tiltaksområde - rivning
- ▨ Riggområde
- Inntak tappetunnel
- Utløp tappetunnel
- Kraftverksinntak
- ★ Informasjonsskilt - kulturminne
- ✗ Informasjonsskilt - stien er stengt



Tegnforklaring

- - - Arealbruksgrense
- - - Midlertidig adkomstvei
- - - Midlertidig anleggsvei
- ||||| Tiltaksområde - erosjonssikring
- Tiltaksområde - rivning
- ▨ Riggområde
- Inntak tappetunnel
- Utløp tappetunnel
- Kraftverksinntak
- ★ Informasjonsskilt - kulturminne
- ✗ Informasjonsskilt - stien er stengt

